

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดาต่อบทบาทบิดาในการเลี้ยงดูบุตร แบบแผนของนมที่ใช้เลี้ยงบุตร และระยะเวลาการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดา ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดาจากผู้วิจัย เรื่องการเลี้ยงดูบุตร และกลุ่มควบคุม ที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการสอนตามปกติจากพยาบาลวิชาชีพประจำแผนกหลังคลอด เรื่องการเลี้ยงดูบุตร กลุ่มละ 20 คน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเสนอตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาบทบาทบิดาในการเลี้ยงดูบุตร แบบแผนของนมที่ใช้เลี้ยงบุตร และระยะเวลาการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดาในกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดา

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบบทบาทบิดาในการเลี้ยงดูบุตร แบบแผนของนมที่ใช้เลี้ยงบุตร และระยะเวลาการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดาระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดากับกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการสอนตามปกติ

การศึกษาบทบาทบิดาในการเลี้ยงดูบุตร แบบแผนของนมที่ใช้เลี้ยงบุตร และระยะเวลา การเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดาในกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของบิดา มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 3 - 4

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับบทบาทบิดาในการ เลี้ยงดูบุตรหลังการใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดา

รายการบทบาทบิดา	สัปดาห์ที่ 4			สัปดาห์ที่ 8			สัปดาห์ที่ 12		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
ด้านการดูแลบุตรที่ได้รับสารอาหาร	2.89	.59	ปานกลาง	3.92	.62	มาก	4.07	.58	มาก
บอกหรือแนะนำให้มารดาเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา	3.90	.31	มาก	4.90	.31	มากที่สุด	4.95	.22	มากที่สุด
บอกหรือเตือนให้มารดาให้นมบุตรเมื่อบุตรแสดงอาการหิว	3.30	.92	ปานกลาง	4.50	.61	มาก	4.70	.47	มากที่สุด
บอกหรือเตือนให้มารดาให้นมบุตรเมื่อถึงเวลา	3.10	1.02	ปานกลาง	4.35	.81	มาก	4.40	.82	มาก
ช่วยเหลือในการให้นมบุตร	2.90	.97	ปานกลาง	4.10	1.02	มาก	4.50	.95	มาก
บอกหรือให้คำแนะนำในการบีบนม	2.15	1.14	น้อย	3.00	1.34	ปานกลาง	3.15	1.27	ปานกลาง
ช่วยเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการบีบนม	2.00	.92	น้อย	2.65	1.31	ปานกลาง	2.75	1.29	ปานกลาง
ด้านการดูแลบุตรให้ได้รับความสุขสบาย	3.17	.45	ปานกลาง	4.31	.39	มาก	4.51	.34	มากที่สุด
ช่วยดูแลหม่ผ้าให้บุตรเมื่อบุตรนอนหลับ	3.70	.57	มาก	4.75	.55	มากที่สุด	4.95	.22	มากที่สุด
ช่วยปูที่นอนและดูแลความสะอาดที่นอนของบุตร	3.60	.60	มาก	4.60	.60	มากที่สุด	4.80	.10	มากที่สุด
ช่วยอุ้มบุตรให้เรอหลังให้นม	3.25	.91	ปานกลาง	4.55	.69	มากที่สุด	4.70	.66	มากที่สุด
ช่วยซักเสื้อผ้าหรือผ้าอ้อมให้บุตร	3.25	1.07	ปานกลาง	4.20	.06	มาก	4.35	1.04	มาก
ช่วยเหลือมารดาในการอาบน้ำและสระผมให้บุตร	3.10	1.02	ปานกลาง	4.15	.99	มาก	4.45	.69	มาก
ช่วยดูแลบุตร กล่อมบุตรให้นอนหลับ	3.05	.83	ปานกลาง	4.45	.60	มาก	4.85	.37	มาก
ช่วยแต่งตัวให้บุตร	3.00	.86	ปานกลาง	4.35	.67	มาก	4.45	.60	มาก
ช่วยเตรียมอุปกรณ์ของใช้ในการอาบน้ำ	2.90	.79	ปานกลาง	4.00	.65	มาก	4.15	.59	มาก
ช่วยทำความสะอาดสะดือให้บุตร	2.65	1.04	ปานกลาง	3.70	.98	ปานกลาง	3.85	.93	มาก
ด้านการดูแลบุตรที่มีอาการไม่สุขสบาย	3.05	.61	ปานกลาง	4.28	.44	มาก	4.33	.47	มาก
ช่วยมารดาสังเกตอาการผิดปกติของบุตร	3.25	.64	ปานกลาง	4.55	.51	มากที่สุด	4.60	.50	มากที่สุด
ช่วยมารดาอุ้มบุตรเมื่อบุตรร้องไห้	3.15	.75	ปานกลาง	4.40	.60	มาก	4.60	.50	มากที่สุด
ช่วยทำความสะอาดและเปลี่ยนเสื้อผ้าให้แก่บุตร	3.10	.79	ปานกลาง	4.30	.73	มาก	4.35	.75	มาก
ช่วยมารดาดูแลบุตรเมื่อบุตรเจ็บป่วย	3.10	.85	ปานกลาง	4.15	.88	มาก	4.35	.88	มาก
ช่วยมารดาดูแลบุตรเมื่อบุตรมีอาการสำรอกหรืออาเจียน	2.85	.93	ปานกลาง	4.10	.91	มาก	4.15	.89	มาก
ช่วยมารดาดูแลบุตรเมื่อบุตรมีอาการท้องอืด	2.85	1.18	ปานกลาง	4.20	.70	มาก	4.05	.83	มาก
รวม	3.05	.41	ปานกลาง	4.18	.34	มาก	4.33	.32	มาก

จากตารางที่ 3 กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดาเมื่อ พิจารณาระดับบทบาทบิดาในการเลี้ยงดูบุตรเป็นรายสัปดาห์พบว่า

สัปดาห์ที่ 4 บิดามีระดับบทบาทบิดาอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05) เมื่อเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดูแลบุตรให้ได้รับสารอาหาร ด้านการดูแลในบุตรได้รับความสุขสบาย และด้านการดูแลบุตรที่มีอาการไม่สุขสบายมีระดับบทบาทบิดาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการดูแลบุตรให้ได้รับสารอาหาร "บอกหรือแนะนำให้มารดาเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา" มีระดับบทบาทบิดาอยู่ในระดับมาก ด้านการดูแลบุตรให้ได้รับความสุขสบาย "ช่วยปูที่นอนและดูแลความสะอาดที่นอนของบุตรและช่วยดูแลห่มผ้าให้บุตรเมื่อบุตรนอนหลับ" มีระดับบทบาทบิดาอยู่ในระดับมาก และด้านการดูแลบุตรที่มีอาการไม่สุขสบายนั้นทุกข้อมีระดับบทบาทบิดาอยู่ในระดับปานกลาง

สัปดาห์ที่ 8 บิดามีระดับบทบาทบิดาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18) เมื่อเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดูแลบุตรให้ได้รับสารอาหาร ด้านการดูแลในบุตรได้รับความสุขสบาย และด้านการดูแลบุตรที่มีอาการไม่สุขสบายมีระดับบทบาทบิดาอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการดูแลบุตรให้ได้รับสารอาหาร "บอกหรือแนะนำให้มารดาเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา" มีระดับบทบาทบิดาอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการดูแลบุตรให้ได้รับความสุขสบาย ในข้อช่วยอุ้มบุตรให้เรอหลังให้นม "ช่วยปูที่นอนและดูแลความสะอาดที่นอนของบุตร และช่วยดูแลห่มผ้าให้บุตรเมื่อบุตรนอนหลับ" มีระดับบทบาทบิดาอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการดูแลบุตรที่มีอาการไม่สุขสบายนั้น "ช่วยมารดาสังเกตอาการผิดปกติของบุตร" มีระดับบทบาทบิดาอยู่ในระดับมากที่สุด

สัปดาห์ที่ 12 บิดามีระดับบทบาทบิดาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33) เมื่อเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดูแลในบุตรได้รับความสุขสบายมีระดับบทบาทบิดาอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการดูแลบุตรให้ได้รับสารอาหารและด้านการดูแลบุตรที่มีอาการไม่สุขสบายมีระดับบทบาทบิดาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการดูแลบุตรให้ได้รับสารอาหาร "บอกหรือแนะนำให้มารดาเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาและบอกหรือเตือนให้มารดาให้นมบุตรเมื่อบุตรแสดงอาการหิว" มีระดับบทบาทบิดาอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการดูแลบุตรให้ได้รับความสุขสบาย "ช่วยอุ้มบุตรให้เรอหลังให้นม ช่วยปูที่นอนและดูแลความสะอาดที่นอนของบุตร ช่วยดูแลบุตรก่อกมบุตรให้นอนหลับ และช่วยดูแลห่มผ้าให้บุตรเมื่อบุตรนอนหลับ" มีระดับบทบาทบิดาอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการดูแลบุตรที่มีอาการไม่สุขสบายนั้น "ช่วยมารดาอุ้มบุตรเมื่อบุตรร้องไห้และช่วยมารดาสังเกตอาการผิดปกติของบุตร" มีระดับบทบาทบิดาอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของมารดา จำแนกตามแบบแผนของนมที่ใช้เลี้ยงบุตร และระยะเวลาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดากลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดา

ระยะเวลาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา	แบบแผนของนมที่ใช้เลี้ยงบุตร					
	นมมารดา		นมมารดา+ นมผสม		นมผสม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)	
สัปดาห์ที่ 4	20	100	-	-	-	-
สัปดาห์ที่ 8	20	100	-	-	-	-
สัปดาห์ที่ 12	20	100	-	-	-	-

จากตารางที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดามารดามีแบบแผนของนมที่ใช้เลี้ยงบุตรเป็นนมมารดาเพียงชนิดเดียวจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้งในสัปดาห์ที่ 4 สัปดาห์ที่ 8 และสัปดาห์ที่ 12

การเปรียบเทียบบทบาทบิดาในการเลี้ยงดูบุตร แบบแผนของนมที่ใช้เลี้ยงบุตร และระยะเวลาการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดาระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดากับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง ที่ 5 – 8

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบบทบาทบิดาในการดูแลเลี้ยงดูบุตร ในสัปดาห์ที่ 4 สัปดาห์ที่ 8 สัปดาห์ที่ 12 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดากับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ

ความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	p – value
การให้ความรู้	39	28.65			
บิดาระหว่างกลุ่ม	1	16.13	16.13	48.97	.000
ภายในกลุ่ม	38	12.52	.33		
ระยะเวลา	80	23.88			
ระหว่างกลุ่ม	2	17.62	8.81	360.89	.000
ระยะเวลาในกลุ่มควบคุม	2	4.40	2.20	90.05	.000
ระยะเวลาในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง	76	1.86	.02		

จากตารางที่ 5 กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดากับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติมีบทบาทบิดาในการดูแลเลี้ยงดูบุตร ในสัปดาห์ที่ 4 สัปดาห์ที่ 8 สัปดาห์ที่ 12 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้จึงทดสอบรายคู่ในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่บทบาทบิดาในการดูแลเลี้ยงบุตร ในสัปดาห์ที่ 4 สัปดาห์ที่ 8 สัปดาห์ที่ 12 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดากับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ

บทบาทบิดา	$\bar{X}$	กลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ			กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมฯ		
		สัปดาห์ที่ 4	สัปดาห์ที่ 8	สัปดาห์ที่ 12	สัปดาห์ที่ 4	สัปดาห์ที่ 8	สัปดาห์ที่ 12
		กลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติในสัปดาห์ที่ 4	2.86	-			
กลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติในสัปดาห์ที่ 8	3.16	.30	-				
กลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติในสัปดาห์ที่ 12	3.35	.49*	.19	-			
กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมฯในสัปดาห์ที่ 4	3.05	.19	.11	.30	-		
กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมฯในสัปดาห์ที่ 8	4.19	1.33*	1.04*	1.14*	1.14*	-	
กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมฯในสัปดาห์ที่ 12	4.33	1.47*	1.17*	.098*	1.28*	0.14	

* $P < .05$

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติในสัปดาห์ที่ 4 แตกต่างกับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติในสัปดาห์ที่ 12 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดาในสัปดาห์ที่ 4 แตกต่างกับกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดาในสัปดาห์ที่ 8 และสัปดาห์ที่ 12 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้กลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติในสัปดาห์ที่ 4 แตกต่างกับกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดาในสัปดาห์ที่ 8 และสัปดาห์ที่ 12 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบแบบแผนของนมที่ใช้เลี้ยงบุตรในสัปดาห์ที่ 4 สัปดาห์ที่ 8 และสัปดาห์ที่ 12 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดากับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	แบบแผนของนมที่ใช้เลี้ยงบุตร						df	χ^2	P - value
	นมมารดา		นมมารดา + นมผสม		นมผสม				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
สัปดาห์ที่ 4									
กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรม	20	100	-	-	-	-	1	2.10	.147
กลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ	18	90	2	10	-	-	1		
สัปดาห์ที่ 8									
กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรม	20	100	-	-	-	-	2	29.56	.000
กลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ	3	15	16	80	1	5	2		
สัปดาห์ที่ 12									
กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรม	20	100	-	-	-	-	2	36.19	.000
กลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ	1	5	3	15	16	80	2		

จากตารางที่ 7 กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดากับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติมีแบบแผนของนมที่ใช้เลี้ยงบุตรในสัปดาห์ที่ 4 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในสัปดาห์ที่ 8 และสัปดาห์ที่ 12 กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดากับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติมีแบบแผนของนมที่ใช้เลี้ยงบุตรแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบระยะเวลาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในสัปดาห์ที่ 4 สัปดาห์ที่ 8 และ สัปดาห์ที่ 12 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดากับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	ระยะเวลาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา		df	t	p-value
	(วัน)				
	$\bar{X}$	SD			
สัปดาห์ที่ 4					
กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรม	28.00	.00	38	1.42	.003
กลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ	27.75	.79			
สัปดาห์ที่ 8					
กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรม	56.00	.00	38	4.15	.001
กลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ	41.50	15.61			
สัปดาห์ที่ 12					
กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรม	84.00	.00	38	11.99	.000
กลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ	11.05	27.20			

จากตารางที่ 8 กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบิดากับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติมีระยะเวลาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในสัปดาห์ที่ 4 สัปดาห์ที่ 8 และสัปดาห์ที่ 12 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05